

FYLKESMANNEN I AUST-AGDER

Utdannings- og familieavdelingen

Hjemmeside: <http://fylkesmannen.no/AA> E-post: postmottak@fmaa.no

330.00

Det Kgl. Barne- og familiedepartement
Postboks 8036 Dep.

0030 Oslo

2004/04169

-405

Deres ref.
09.11.2004

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
Sak nr. 2004/5584 / LJT
Ark. nr. 610

Dato
06.01.2005

NY BARNEHAGELOV - HØRINGSUTTALELSE

Fylkesmannen i Aust-Agder har mottatt høringsutkast til ny barnehagelov, og ønsker med dette å gi kommentarer til forslaget.

Vi ønsker å gi uttalelse til følgende punkter:

- Formål og innhold.
- Barns rett til medvirkning.
- Godkjenning.
- Kommunens ansvar som barnehagemyndighet.
- Fylkesmannens tilsynskompetanse.
- Personalet og kvalifikasjonskravet

Barnehagens formål og innhold

Fylkesmannen i Aust-Agder mener at arbeidsgruppa innspill til formål og innhold bygger på mange gode argumenter for deres forslag til endringer. Gruppas forslag til første ledd, er viktig også sett i forhold til debatten rundt barnehagen som en del av utdanningssamfunnet. Vi mener likevel at deres forslag til formålsparagraf er så omfattende at det er fare for at budskapet blir utydelig.

Vi ønsker derfor at 5. – 7. ledd i arbeidsgruppas forslag til § 1, inkluderes i innholdsbestemmelsen, i den grad det ikke allerede følger av arbeidsgruppas forslag. Vi støtter for øvrig arbeidsgruppas forslag til § 2 *Innhold*.

Forslag til ny § 1:

"Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder et likeverdig pedagogisk tilbud.

Barnehagen skal i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem bistå barna i deres dannelsesprosess og på den måten skape et godt grunnlag for livslang læring og aktiv deltakelse i et demokratisk samfunn.

Barnehagen skal ta hensyn til barnas alder, funksjonsnivå, kjønn, sosiale, kulturelle og etniske bakgrunn.

Barnehagens virksomhet skal bygge på de kristne grunnverdier.

Eiere av private barnehager og barnehager eiet eller drevet av menigheter innen Den norske kirke, kan i vedtektene fastsette alternativ formulering av verdigrunnlaget i 4. ledd."

Formuleringene i 3. og 4. ledd er mer tilpasset en virkelighet der mange familier har en annen tro og livssyn, men sier likevel hvilke verdier barnehagens virksomhet bygger på. Fylkesmannen stiller spørsmål ved hensikten med at 5. ledd har med presiseringen; "... og barnehager eiet eller drevet av menigheter innen Den norske kirke". Vi mener at disse barnehagene inngår i betegnelsen *private barnehager*.

Barns rett til medvirkning

Barn i barnehage har fått brukerstatus – St.meld. nr. 27 (1999-2000). Det er ikke lenger bare foreldrene som skal høres, for i tråd med barnekonvensjonen skal også barn bli hørt. Det er derfor viktig at dette hjemles i lov. I Aust-Agder har vi gjennomført et prosjekt i kommunene i østregionen der både foreldre, ansatte og barn er med i brukerundersøkelser som viser grad av fornøydhet på de ulike områder. Personalet har fått og får, opplæring i intervju/samtale med barn. Dette er spennende, og barn gir nyttig informasjon som fører til positiv endring og tiltak i barnehagen. Mange er skeptiske til at barn skal bli hørt fordi de er redd for det ansvaret dette pålegger det enkelte barn. Prosjekter viser at barn opplever det positivt å bli spurt, og føler anerkjennelse ved å bli "sett" og hørt.

Fylkesmannen i Aust-Agder støtter departementets forslag til ny § 3. Vi ønsker likevel å presisere at lovutkastets forslag om barns rett til medvirkning krever et pedagogisk kompetent personale som blant annet har kunnskaper om gode måter å involvere barna på.

Godkjenning

Godkjenningsplikt

Fylkesmannen i Aust-Agder ser klart et behov for å skjerpe kravet til hvilke virksomheter som skal ha godkjenningsplikt. Vi støtter departementets forslag til § 6 punkt a.

Godkjenning av barnehager

Fylkesmannen i Aust-Agder har i kommunebesøk og i møter med kommunene i fylket, fått klare signaler på at det er behov for en endret godkjenningsordning som gir kommunene mulighet til å styre etablering av private barnehager. Det er flere sider ved dette, blant annet:

- Kommunenes behov for å styre hvor det etableres nye barnehager er reell allerede før full behovsdekning. Enkelte kommuner melder om private aktører som ikke tar hensyn til hvor det er behov for plasser, og hvor det er full dekning.
- Det er ønskelig med et mangfold og en variasjon i barnehagetilbudet som ivaretar de ulike familiers behov og ønsker. Dette kan vi miste noe av dersom kommunene skal styre etableringen fullt ut.

Fylkesmannen i Aust-Agder mener at det bør vurderes å gi mulighet for kommunene til en sterkere styring når det gjelder etablering av barnehager. Det må likevel sikres et mangfold og variasjon i barnehagetilbudet, og det må derfor legges til rette for etablering av livssynsbarnehager og barnehager som bygger på spesielle pedagogiske grunnsyn der det er ønskelig.

Departementet har ut fra forenklingshensyn foreslått å oppheve kravet om at vilkår etter annet lovverk skal være klarlagt før godkjenning gis. Dersom dette utelates i godkjenningsbestemmelsen, bør det fremgå av merknader til loven hva som kreves. Dette er spørsmål som fylkesmannen stadig får både fra kommuner og utbyggere i forbindelse med bygging og godkjenning av nye barnehager.

Kommunens ansvar som barnehagemyndighet

Det vil i framtiden bli stilt store krav til kommunen som barnehagemyndighet. Kommunene har gjennom de endringer som har skjedd på barnehageområdet, fått en utvidet og styrket rolle som barnehagemyndighet, noe vi ser på som positivt.

Kommunen skal se til at det er et tilstrekkelig antall barnehageplasser for barn under opplæringspliktig alder. Dersom det ikke legges opp til en individuell rett til barnehageplass for det enkelte barn, og kommunen fremdeles er den som skal definere hva som er full behovsdekning, vil det i stor grad være avhengig av den politiske vilje i den enkelte kommune om det opprettes den type og det antall plasser som dekker brukernes behov og ønsker.

Kommunen vil også ha ansvar for at den enkelte barnehage drives i samsvar med gjeldende lover og regelverk. Diskusjonen om kommunens dobbeltrolle som eier og myndighet har gått i mange år.

Fylkesmannen i Aust-Agder støtter departementet i at en bedre synliggjøring i loven av kommunens oppgaver blant annet i ny § 8 og godkjennings- og tilsynsbestemmelsene, vil være et godt hjelpemiddel i håndteringen av denne oppgaven.

Fylkesmannens tilsynskompetanse

Fylkesmannens mulighet gitt i gjeldende barnehagelov § 10, til å føre tilsyn med den enkelte barnehage, viser seg å være lite benyttet. Det er i praksis kommunene som gjennomfører disse tilsynene. Det virker ikke hensiktsmessig at fylkesmannen skal føre direkte tilsyn med den enkelte barnehage, og vi støtter derfor at fylkesmannens rett til dette oppheves.

Fylkesmannen i Aust Agder finner det mer hensiktsmessig at vi i framtiden skal føre tilsyn med kommunenes myndighetsrolle. Vi ser at mange kommuner strever med sitt tilsynsansvar med barnehager. Veiledning og dialog vil derfor også i framtiden være en viktig del av fylkesmannens rolle overfor kommunene. Se også tidligere punkt om *godkjenning*.

Personalet og kvalifikasjonskravet

Kravet om kvalifikasjoner og formell kompetanse både på styrernivå og hos den enkelte ansatte i barnehagen er behandlet i høringsdokumentet.

Fylkesmannen i Aust Agder støtter

1. Forslag B om videreføring av utdanningskravet til styrer
2. Forslag B om barnehagens øvrige personale.

Den dobbeltrolle kommunen har som både eier og tilsynsmyndighet, vil ytterligere forsterkes dersom kravet om pedagogisk bemanning bortfaller. Hva som er *forsvarlig pedagogisk og administrativ ledelse*, og hva som er tilstrekkelig *bemanning til at personalet kan drive en tilfredsstillende virksomhet*, kan i mange tilfeller være vanskelig for kommunen å bedømme i det enkelte tilfelle, spesielt i et marked der private barnehageeiere ofte selv ønsker å være styrer. Dersom vi ikke har et minimumskrav som kan ettersees med tilsyn, vil det vanskeliggjøre utøvelse av den myndighet kommunen er pålagt overfor den enkelte barnehage.

Vi har lokalt erfaringer fra fellesprosjektet i Aust- og Vest-Agder "Å utløse menneskelige ressurser", gjennom delprosjektet "4 hus" i Kristiansand der en styrer er ansvarlig for fire barnehager, at det er mulig å finne fram til fleksible løsninger som både ivaretar behovet for faglig kvalitetssikring og fleksibel utnyttning av ressursene. Felles styrer og felles faglig ansvarlig for fire barnehager der ikke alle ligger nær hverandre i avstand, har likevel vist seg å være en god løsning. Rapporteringer fra personalet viser at en felles styrer som har hovedansvar for det administrative, og en felles person med ansvar for den faglige oppfølgingen, har gitt dem en ny hverdag. De får nå en oppfølging på den faglige delen som de tidligere ikke fikk. En styrer med ansvar for begge områder får ofte liten tid til den faglige oppfølgingen av personalet. Modellen er heller ikke til hinder for at det kan hentes inn personer med annen fagutdanning, noe vi ser på som positivt. Fylkesmannen i Aust-Agder mener at det i loven bør legges til rette for mulighet til felles styrer i flere barnehager, men at kravet til pedagogisk bemanning likevel ikke må senkes.

Med hilsen

Hjalmar I. Sunde
Fylkesmann

Karen Junker
Utdanningsdirektør